

BRISTEDE FORHÅBNINGER

„50 Aar i Dansk Film“. Udg. af „AIS Nordisk Films Kompagni“. Redigeret af Svend Kragb-Jacobsen, Erik Balling og Ove Sevel.

„50 Aar i Dansk Film“ er Nordisk Films Kompagnis jubilæumsbog. Side 11 fortæller det, at *Vilb. Pacht* viste film i København allerede i 1895, på side 42 og 53 anføres årstallet 1896 (som turde være det rigtige). Side 27 bringes et billede, der angives at være fra „Verdens Undergang“. Billedet er ikke fra „Verdens Undergang“, men fra en anden film fra Nordisk: „Ned med Vaabnene“. Side 50 omtales „Blade af Satans Bog“ som *Carl Th. Dreyers* første film. Af det specielle Dreyerindeks på side 72 fremgår det tydeligt og rigtigt, at „Præsidenten“ er tidligere. Side 163 dateres *Karl Mantzius'* „Penge“ (efter *Zola*) til 1912. Af registrets side 69 ses det, at filmen er fra 1914. (Samme registers premiere-dato er i øvrigt forkert: 31/12 1915 og ikke 1/1 1916 er den korrekte). Side 164 opgives det, at „Revolutionsbryllup“ blev indspillet i 1913. Det passer ikke, som også registrets side 61 viser det. Filmen blev indspillet 1914 og havde premiere 1915. Side 164 dateres „Himmelskibet“ 1915. Af registret side 81 fremgår det, at 1917 er produktionsåret, 1918 premiereåret. Side 164 oplyses det, at *Gudmundur Kamban* i 1918 fik 5000,00 kr. for rettighederne til „Borgslægtens Historie“. „Borgslægtens Historie“ er skrevet af *Gunnar Gunnarsson*, som da også fik pengene, jvf. registret side 89, hvor *Gunnarsson* er anført som filmens manuskriptforfatter. Side 102 tidsfæstes *Dreyers* „Præsteenen“ til 1921, listen side 72 har 1920 både for produktion og premiere. Side 13 hedder det, at „så sent som“ 1916 er han (*Ole Olsen*) *Otto Rungs* medforfatter til „Pax Æterna“. Registret viser, at *Ole Olsen* arbejdede med på manuskriptet „så sent som“ 1917 („Himmelskibet“) og 1918 („Folkets Ven“). Side 188 omtales „Afgunden“ som en Nordisk-film med *Asta Nielsen* og *Psilander*. Som registret så rigtigt oplyser, var „Afgunden“ ikke produceret af Nordisk, men af *Hjalmar Davidsens* selskab *Kosmorama*, og ikke *Psilander*, men *Poul Reu-*

mert medvirkede. Side 163 opgives *Sven Lange* som forfatter til „Prinsesse Elena“, registret side 46 siger *Poul Knudsen*.

Til dette udvalg af de deciderede fejl kan man føje sine begrundede tvivl om rigtigheden af en række af bogens andre oplysninger. Eksempler: Side 16 siges det uden nogen form for bevisførelse, at *Herman Bang* iscenesatte „Elskovsleg“ (1910). Dette er ikke meget sandsynligt — *Bangs* sekretær i sin tid, *Carl Rosenbaum*, dementerer det. På side 21 fortæller det, at „det var i foråret 1911 *Psilander* holdt sit indog på valpladsen i Valby og dernede løste sin første opgave i „Den farlige Alder““. Der gives ingen dokumentation for denne usædvanlige påstand. „Ved Fængslets Port“ med *Psilander* (og fra Nordisk) havde premiere den 6. marts 1911, i følge Nordisk-protokollen „Personalet“ blev „Den farlige Alder“ først optaget senere, fra 29/3 til 2/4 1911 — før anden dokumentation foreligger, må „Ved Fængslets Port“ altså anses for *Psilanders* første Nordisk-film. Side 142 finder vi årstallet 1906 under en tidlig udgave af varemærket med isbjørnen. Holder dette mon stik, når varemærket først blev indregistreret i 1909 (se „Kosmorama 21“ side 55)?

*

Men den gode læser er sikkert allerede trættet for meget af denne opremssning af jubilæumsbogens større og mindre synder. Hvor til er de medtaget, hvad kan der slutes af dem? Svaret er nemt og kort: De dokumenterer, at bogens redaktion både har manglet den fornødne sagkundskab og almindelig redaktionel omhu i tilrettelægningen og præsentationen af det komplicerede filmhistoriske materiale. Her vil d'herred redaktører muligvis melde hus forbi og lade sorteper gå videre til de enkelte bidragydere til bogen. Men lad dem ikke slippe så let. Jeg har i det foregående med vilje undladt at anføre den „skyldige“ forfatter bag hver enkelt fejl, for det første fordi man af flere af de medvirkende ikke kan forlange en filmhistorisk detailviden, for det andet fordi stoffet for resten af dem visselig er så kompliceret og uoplyst og svært tilgængeligt, at man ikke kan vente at se de nødvendige trælse kildestudier foretaget med henblik på en mere eller mindre tilfældig formulering bestilling af kronikstørelse. Men her

skulle naturligvis den virkelige filmkyndighed, som jo er at finde — se f. eks. Dreyer-artiklen — have kunnet træde til med sine korrektioner og tilføjelser. Dette har den beklageligvis ikke haft mulighed for. Helt urimeligt virker det, at redaktørerne ikke engang har fundet sig foranlediget til at benytte det kildemateriale, som de selv har givet plads (omend en snæver sådan på indersiden af tryksidernes kolumne): Indekset over samtlige danske spillefilm. Hvad havde vel været naturligere end at jævnføre enkeltartiklernes oplysninger med bogens eget register, som de pågældende forfattere jo ikke har haft adgang til? Nu er skriftet en pikant demonstration af, hvor påkrævet dette katalogarbejde har været.

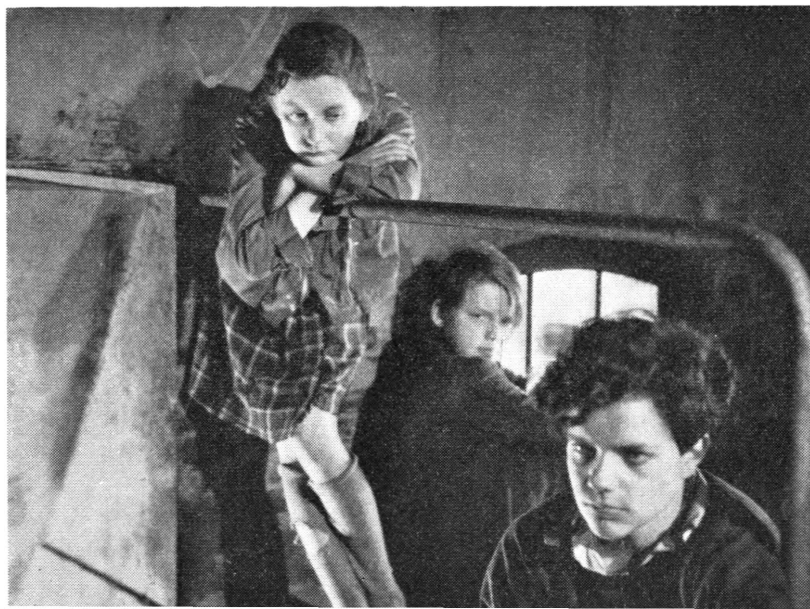
Registret er i øvrigt bogens store og utvivlsomt uvisnelige fortjeneste — redaktionen og selskabet kan ikke noksom komplimenteres for ideen, som jo i sig selv er uden større festivitás.

Men derudover tør det ikke siges, at man har haft nogen heldig hånd i bogens disponering i det hele. Skønt man ikke har villet lave en egentlig filmhistorie, kunne man dog nok have tilstræbt en vis balance i skriftet mellem personlige erindringer og dokumenteret oplysning, mellem genrehistorie og monografi, mel-

lem mere og mindre betydende personligheder. I et særlig hildet forhold til sit emne står *Lau Lauritzen jun.*, når man lader ham skrive et kapitel om sin fader og læremester *Lau Lauritzen sen.* Resultatet er naturligvis derefter: net og intetsigende, hvor det havde været interessant grundigt at få belyst denne dygtige instruktørs indsats. Og hvorfor skal vi nøjes med nogle linjer om så vigtige navne som *Benjamin Christensen*, *Ole Palsbo* og *Bjarne Henning-Jensen* i kapitlet om det danske lystspil?

De svagheder, der her er påpeget i den bog, som kunne være blevet den hidtil vigtigste og vægtigste i den sparsomme danske filmhistorie, udelukker naturligvis ikke, at den dog rummer andre holdbare værdier end indekset. Bl. a. standser man gerne op ved den hastige gennemgang af den filmtekniske udvikling og ved artiklen om Carl Th. Dreyer med et nyt og spændende, men måske ikke helt gennemført forsøg på at placere og vurdere Dreyer i forhold til hans kulturarv — jo, filmhistorien er i sandhed ved at blive voksen. Til glæderne hører også den nøgterne og klogt afvejede vurdering af en af Nordisks store mytiske figurer, *A. W. Sandberg*.

Werner Pedersen

Astrid og Bjarne Henning-Jensens „De Pokkers Unger“, der ikke er omtalt i en eneste af artiklerne, kun opført i indekset.